

70-lecie Wydziału Hodowli, Bioinżynierii i Ochrony Zwierząt SGGW w Warszawie

Wydział Zootechniczny w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego został powołany na mocy rozporządzenia Ministra Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 1951 roku. Powołanie Wydziału, a właściwie wyodrębnienie jednostek zajmujących się produkcją zwierzęcą z Wydziału Rolnego, wpisywało się w ogólnopolski trend powoływania wydziałów, które mogłyby zapewnić dopływ fachowców, zajmujących się hodowlą i chowem zwierząt. Potrzebne były wyspecjalizowane kadry zootechniczne do pracy w Państwowych Gospodarstwach Rolnych. Minister polecił organizację Wydziału profesorowi Władysławowi Hermanowi, absolwentowi i pracownikowi Wydziału Rolniczo-Lasowego Politechniki Lwowskiej w Dublinach. Prof. W. Herman mimo ogromnej pracy, jaką włożył w organizację Wydziału, nie został powołany na jego pierwszego dziekana. Prof. W. Herman brał czynny udział w walce konspiracyjnej Armii Krajowej i właśnie ta działalność uniemożliwiła mu powołania na wyższe stanowiska. Zimą 1952 roku Minister mianował dziekanem prof. Jana Pająka.

Pierwszy na Wydziale Zootechnicznym SGGW zespół samodzielnych pracowników nauki tworzyli profesorowie Władysław Herman, Franciszek Staff i Jan Rostański oraz docenci Edward Szyfelbejn i Ryszard Szretter. W latach 1951-1955 w skład kadry Wydziału weszli profesorowie Franciszek Abgarowicz i Mieczysław Czaja, doc. Kazimierz Stegman i zastępcy profesorów: Jan Pająk, Ewa Potemkowska, Adam Skoczylas, Feliks Mały.

Wydział Zootechniczny wraz z innymi jednostkami SGGW wielokrotnie przechodził reorganizacje. Przez ponad 43 lata Wydział funkcjonował jako Wydział Zootechniczny, krótko, bo tylko przez cztery lata (1961-1965) był to Wydział Hodowli Zwierząt, a prawie przez 20 lat nosił nazwę Wydział Nauk o Zwierzętach. Obecna nazwa Wydziału obowiązuje od dnia 1 października 2019 roku. Nazwa jest długa, ale informuje o wszystkich trzech kierunkach studiów, jakie aktualnie prowadzone są na Wydziale (tab. 1). Na wszystkich trzech kierunkach kształcimy studentów dobrze przygotowanych do funkcjonowania w zmieniającej się rzeczywistości. Absolwenci przygotowani są nie tylko do prowadzenia hodowli zwierząt gospodarskich czy towarzyszących, zarządzania populacją zwierząt

dzikich czy badań w zakresie biologii molekularnej i inżynierii genetycznej, ale również mają holistyczne spojrzenie na bioróżnorodność i ochronę środowiska naturalnego.

Od 20 lat Wydział ma siedzibę na Ursynowie przy ul. Ciszewskiego 8 i wszystkie zajęcia odbywają się w ursynowskim kampusie, ale do 2001 roku studenci zootechniki uznawani byli za największych podróżników w SGGW, ponieważ na zajęcia jeździli na ulicę Rakowiecką, Grochowską, Nowoursynowską, ale również poza Warszawę do Brwinowa koło Pruszkowa.

Od roku 1951 do roku 2012 (przez 61 lat) na Wydziale prowadzony był tylko jeden kierunek studiów – zootechnika. W latach 90. XX wieku zmiany w modelu krajowego rolnictwa wymusiły również zmiany w kształceniu. W związku z likwidacją PGR-ów zmniejszyło się zapotrzebowanie na zootechników. Jednocześnie dynamicznie wzrastało znaczenie zwierząt towarzyszących człowiekowi, utrzymywanych w celach rekreacyjnych i hobbystycznych. Pod koniec lat 90. hodowla małych zwierząt użytkowych i amatorskich była jedną z czterech specjalności na kierunku Zootechnika, a od 2012 roku jest to wyodrębniony kierunek studiów, cieszący się od samego początku nie słabnącym zainteresowaniem wśród kandydatów na studia. Postęp biotechnologiczny w hodowli zwierząt skłonił nas również do uruchomienia w 2013 roku trzeciego kierunku studiów – Bioinżynierii zwierząt. Absolwenci tego kierunku to świetni laboranci i naukowcy, o czym świadczy duże zainteresowanie instytutów naukowych pozyskaniem ich jako doktorantów lub pracowników.

W historii SGGW 3 profesorów z Wydziału sprawowało funkcję rektora. Byli to: Franciszek Staff (1945-1947) – pionier rybactwa i badań ichtiologicznych w Polsce, rektor inaugurujący pierwszy rok akademicki po zakończeniu II wojny światowej (budynek, który jest siedzibą Wydziału, nosi Jego imię); Henryk Jasiorowski (1975-1981) – specjalista z zakresu hodowli i produkcji bydła, ostatni rektor mianowany przez władze państwowe; Maria Joanna Radomska (1981-1987) – specjalistka z zakresu genetyki i hodowli zwierząt, pierwsza kobieta-rektor w Polsce i pierwszy rektor SGGW wybrany przez społeczność akademicką w pierwszych

Tabela 1
Oferta dydaktyczna Wydziału

Kierunek	Forma	Stopień	
		pierwszy	drugi
Bioinżynieria zwierząt	stacjonarne	7 sem.	3 sem.
Hodowla i ochrona zwierząt towarzyszących i dzikich	stacjonarne	7 sem.	3 sem.
	niestacjonarne	8 sem.	3 sem.
Zootechnika	stacjonarne	7 sem.	3 sem.
	niestacjonarne	8 sem.	3 sem.

od czasu zakończenia II wojny światowej demokratycznych wyborach.

W 70. letniej historii Wydziału funkcję dziekana pełniło 16 osób: Pająk Jan (1952-1954), Abgarowicz Franciszek (1954-1958; 1966-1969), Szyfelbejn Edward (1960-1964), Herman Władysław (1964-1966), Radomska Maria Joanna (1969-1972), Potemkowska Ewa (1972-1981), Chachuła Jerzy (1981-1984), Chachułowa Jadwiga (1984-1987), Rokicki Eligiusz (1987-1990), Świerczewska Ewa (1990-1996), Żarski Tadeusz (1996-1999), Kulisiewicz Józef (1999-2005), Niemiec Jan (2005-2008), Brzozowski Piotr (2008-2012), Olech-Piasecka Wanda (2012-2019), Więcek Justyna (2019-).

Pięciu Profesorów Wydziału zostało uhonorowanych największym wyróżnieniem akademickim tj. tytułem doktora honoris causa. Byli to: Prof. dr hab. Franciszek Staff (Wyższa Szkoła Rolnicza w Olsztynie), Prof. dr hab. Maria Joanna Radomska (Akademia Rolnicza w Lublinie, SGGW w Warszawie), Prof. dr hab. Henryk Jasiorowski (Uniwersytet w Stuttgarcie, Akademia Rolnicza w Lublinie, Akademia Rolnicza we Wrocławiu, SGGW w Warszawie), Prof. dr hab. Eligiusz Rokicki (Akademia Weterynaryjna we Lwowie), Prof. dr hab. Jan Niemiec (Uniwersytet Rolniczy w Grodnie).

Na Wydziale pracowało naukowo wielu wybitnych przedstawicieli nauk zootechnicznych, zmarłych i żyjących emerytowanych Profesorów: Franciszek Staff, Kazimierz Stegman, Ryszard Wojda, Teresa Ostaszewska (rybactwo); Mieczysław Czaja, Wojciech Empel, Ryszard Grabowski, Henryk Jasiorowski, Jan Pająk, Barbara Reklewska, Zenon Tomicki, Piotr Brzozowski, Henryk Grodzki, Marek Jurczak, Jerzy Morstin (hodowla bydła); Władysław Herman, Maria Joanna Radomska, Tadeusz Sławiński, Krystyna M. Charon (genetyka i hodowla ogólna); Franciszek Abgarowicz, Maria Fabiańska, Franciszek Witczak, Jadwiga Chachułowa, Maria Dymnicka, Józef Karaś, Jacek Skomiał, Leszek J. Sokół (żywienie zwierząt); Maria Szymkiewicz, Ewa Potemkowska, Ewa Świerczewska (hodowla drobiu); Stanisław Jankowski, Adam Skoczylas, Maria A. Wójcikowska-Soroczyńska (hodowla owiec); Franciszek Horszczaruk, Feliks Mały, Zbigniew Żebrowski, Józef Kulisiewicz (hodowla świń); Andrzej Frindt (hodowla zwierząt futerkowych); Jerzy Chachuła, Szczepan Chrzanowski (hodowla koni); Andrzej Kryński, Edward Szyfelbejn, Tadeusz Żarski, Eligiusz Rokicki, Tadeusz Kośła (zoohigiena); Zbigniew Kawecki, Henryk Sandner, Teresa Sulgostowska (zoologia); Zygmunt Jasiński, Jerzy Woyke, (hodowla pszczół); Bogumił Strzyżewski (ekonomika produkcji zwierzęcej).

Na wniosek Rady Wydziału 8 osób uzyskało tytuł doktora honoris causa SGGW: prof. Witold Pruski, prof. Jacques Poly, ks. Kardynał Prymas Polski Józef Glemp, prof. Jan Pleśnik, prof. Maria J. Radomska, prof. Henryk Jasiorowski, Jego Świątobliwość Papież Jan Paweł II, prof. André Chwalibog.

W 2019 roku w wyniku wprowadzenia Ustawy 2.0 zwanej konstytucją dla nauki z dotychczasowego Wydziału wyodrębniono pion dydaktyczny pod nazwą Wydział Hodowli, Bioinżynierii i Ochrony Zwierząt oraz pion naukowy Instytut Nauk o Zwierzętach. Obecnie w strukturze ww. Instytutu wyodrębnionych jest 6 jednostek:

- Katedra Biologii Środowiska Zwierząt;
- Katedra Genetyki i Ochrony Zwierząt;
- Katedra Hodowli Zwierząt;
- Samodzielna Pracownia Pszczelnictwa;
- Samodzielna Pracownia Żywienia Zwierząt;
- Samodzielny Zakład Ichtibiologii i Biotechnologii w Akwakulturze.

Od 1956 roku Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego. Do 30 września 2019 roku Rada Wydziału, a od 1 października 2019 roku Rada Dyscypliny Zootechniki i Rybactwo nadała 505 osobom stopień doktora nauk rolniczych w zakresie zootechniki/zootechniki i rybactwa oraz 146 osób uzyskało stopień doktora habilitowanego. Na wniosek Rady Wydziału 24 osoby otrzymały tytuł profesora.

Kadra Instytutu liczy 70 nauczycieli akademickich zatrudnionych na stanowiskach: profesora – 7, profesora Uczelni – 16, adiunkta z habilitacją – 5, adiunkta dydaktycznego – 7, adiunkta – 21, asystenta z doktoratem – 3, asystenta – 11 oraz 31 doktorantów (studia doktoranckie – 15; szkoła doktorska SGGW – 16).

Główne nurty badawcze, jakimi obecnie zajmują się pracownicy Instytutu to:

- Reakcje organizmów zwierząt hodowlanych, wolno żyjących i bezkręgowców niższych na zmienne czynniki środowiska.
- Genetyczne, biometryczne i behawioralne aspekty hodowli zwierząt domowych i nieudomowionych.
- Badania nad użytkowaniem zwierząt oraz możliwością modyfikacji jakości produktów pochodzenia zwierzęcego.
- Biologia pszczół, badania nad rozrodem pszczół i jakością produktów pszczelich.
- Żywienie jako czynnik modyfikujący molekularne i biochemiczno-fizjologiczne mechanizmy w organizmie zwierząt, wpływający na ich status zdrowotny, produktywność i jakość produktu pochodzenia zwierzęcego.

- Organogeneza zagrożonych wyginięciem i cennych pod względem ekonomicznym gatunków ryb oraz doskonalenie cech użytkowych i metod chowu ryb w stawach karpowych.

Tylko w 2021 roku pracownicy Instytutu Nauk o Zwierzętach realizowali 32 projekty i badania naukowe na łączną kwotę około 14 mln zł, uzyskali 25 patentów i zgłosili kolejne 3 oraz opublikowali 157 prac w czasopiśmie naukowych.

Dużym atutem Wydziału i Instytutu jest bardzo dobre zaplecze badawcze i dydaktyczne. Zajęcia i pra-

Fot. 1. Odświeżenie tablicy upamiętniającej Rektor SGGW: prof. dr hab. dr h.c. multi Marię Joannę Radomską

Fot. 2. Odświeżenie tablicy upamiętniającej Rektora SGGW: prof. dr hab. dr h.c. multi Henryka Jasińskiego

ce badawcze realizowane są na fermie bydła mlecznego, drobiu, trzody chlewnej i królików w RZD Obory (ok. 13 km od siedziby Wydziału), doświadczalnej fermie owiec i kóz w RZD Żelazna (70 km od siedziby), w pasiece zlokalizowanej w Ursynowskim kampusie, stajni dydaktycznej na Wolicy (ok. 3 km od siedziby), a także przepiórkarni oraz myszarni zlokalizowanych w budynku sąsiadującym z siedzibą Wydziału.

W 70-letniej historii Wydziału tytuł zawodowy inżyniera i magistra/magistra inżyniera uzyskało na kierunku zootechnika odpowiednio 3290 i 4726 osób, na kierunku hodowla i ochrona zwierząt towarzyszących i dzikich 314 i 128 oraz na kierunku bioinżynieria zwierząt 163 i 84 osoby.

Studenci chętnie podejmują działalność w 7 działających przy Wydziale Kołach Naukowych: Hodowców Zwierząt Gospodarskich (sekcja bydła, drobiar-

Fot. 3. Sadzenie jubileuszowego dębu dla uczczenia pamięci Pana prof. Władysława Hermana

ska, trzody chlewnej, koni, małych przeżuwaczy), Zoologów (sekcja genetyczna, kynologiczna, zoologiczna, pszczelarska, zoopsychologiczna, żubrowa), Żywienia Zwierząt, Zwierząt Doświadczalnych i Laboratoryjnych, Międzywydziałowych Kołach Naukowych: Nanobiotechnologii oraz kołach Aves i Atlas. Wielu studentów działających w kołach wybiera ścieżkę naukową i kontynuuje naukę w szkole doktorckiej.

Podczas jubileuszu 70-lecia powołania Wydziału Hodowli, Bioinżynierii i Ochrony Zwierząt, który odchodziliśmy w dniu 14 października 2021 roku, zostały odświeżone tablice upamiętniające Rektorów SGGW wywodzących się z naszego Wydziału: prof. dr hab. dr h.c. multi Marii Joanny Radomskiej (fot. 1) i prof. dr hab. dr h.c. multi Henryka Jasińskiego (fot. 2), nadano auli I w siedzibie Wydziału imię Pani prof. Marii Radomskiej, auli II imię Pana prof. Henryka Jasińskiego oraz posadzono jubileuszowy dąb (fot. 3), któremu nadano imię „Władysław” na pamiątkę Pana prof. Władysława Hermana.

**Justyna Więcek
Martyna Batorska
Wydział Hodowli, Bioinżynierii i Ochrony Zwierząt,
Instytut Nauk o Zwierzętach**

W opracowaniu wykorzystano materiały z publikacji „50 lat Wydziału Zootechnicznego 1951-2001” red. J. Chachułowa, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2002.